
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 338.43:339.92 (477:4–67)

DOI: DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2026.28.40>

Венгер К.О.

аспірант,

Інститут міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-6780-307X>

Venher Kyrylo

Institute of International Relations of

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРУКТУРИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ З ЄС

TRANSFORMATION OF THE STRUCTURE OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC INTEGRATION WITH THE EU

Євроінтеграційна траєкторія України істотно змінює конфігурацію аграрного сектору, поєднуючи регуляторну адаптацію до норм ЄС із глибокими структурними зрушеннями у виробництві, переробці та каналах збуту. Умови воєнного періоду загострили асиметрії доступу до інвестицій і логістичної інфраструктури, що посилює нерівномірність трансформації. Метою статті є обґрунтування напрямів трансформації структури аграрного сектору України в умовах економічної інтеграції з ЄС з урахуванням регуляторних змін і перерозподілу доданої вартості вздовж агропродовольчих ланцюгів. Результати дослідження засвідчують, що гармонізація з вимогами ЄС прискорює концентрацію та вертикальну інтеграцію, водночас стримуючи інклюзію малих виробників за відсутності фінансових і інституційних компенсаторів. Обґрунтовано доцільність модернізації переробки та розвитку кооперації як передумови підвищення стійкості сектору.

Ключові слова: ланцюги створення вартості, агропродовольчі кластери, кооперація виробників, регуляторна адаптація, додана вартість, експортна спеціалізація.

Ukraine's European integration trajectory is significantly changing the configuration of the agricultural sector, combining regulatory adaptation to EU norms with deep structural shifts in production, processing, and distribution channels. The conditions of the war period have exacerbated asymmetries in access to investments, logistics infrastructure, and compliance tools, which has increased the unevenness of transformation between large integrated companies and small and medium-sized producers. There is a need to coordinate institutional solutions that synchronize regulatory requirements with the development of processing, cooperation, and clusters capable of retaining added value in the national economy. The purpose of the article is to substantiate the directions of transformation of the structure of the agricultural sector of Ukraine in the context of economic integration with the EU, taking into account regulatory changes, wartime restrictions, and the redistribution of added value along agri-food chains. The methodological basis is the institutional analysis of regulatory adaptation, comparative analysis of structural shifts in EU countries, analysis of value chains and generalization of research results with formulation of recommendations in the agricultural sector. The results of the study show that harmonization with EU requirements accelerates concentration and vertical integration, while

© Венгер К.О., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

at the same time restraining the inclusion of small producers in the absence of financial and institutional compensators. Integration into EU markets has shifted the emphasis towards export specialization with the advantage of raw material flows, which limits the growth of domestic added value in the context of a deficit of investment in processing and logistics. Military risks have increased the volatility of production and the redistribution of risks in favor of intermediary links. The feasibility of the package application of processing modernization tools, institutional strengthening of cooperation and cluster development as complementary mechanisms for increasing the sector's resilience is substantiated. The conclusions are drawn that the effects of economic integration with the EU for the agricultural sector become sustainable and positive only if regulatory changes are synchronized with investments in processing and the development of inclusive institutions capable of reducing transaction costs and ensuring the retention of added value in the national economy.

Keywords: value chains; agri-food clusters; producer cooperation; regulatory adaptation; added value; export specialization.

Постановка проблеми. Євроінтеграційний вектор України загострив структурні диспропорції аграрного сектору, що проявляються у різниці продуктивності між великими агропідприємствами та малими виробниками, фрагментації ланцюгів доданої вартості й обмеженій інклюзії кооперативних форм. Адаптація до вимог Європейського Союзу (далі – ЄС) щодо безпечності харчових продуктів, простежуваності та сертифікації підсилює регуляторний тиск на малі та середні господарства, тоді як доступ до інвестицій і сучасних технологій залишається асиметричним. Унаслідок цього трансформація структури сектору відбувається нерівномірно, що підвищує ризики втрати конкурентних ніш на внутрішньому та зовнішніх ринках [1, с. 108–110; 2, с. 232–234].

Інституційні зрушення, зумовлені гармонізацією національного регуляторного середовища з правом та нормативними вимогами ЄС, прискорюють концентрацію капіталу та укрупнення виробництва, однак не забезпечують пропорційного розвитку переробки та локальних виробничо-збутових кластерів. Недостатня спроможність інфраструктури зберігання і логістики стримує перехід від сировинної моделі до виробництва з вищою доданою вартістю. Водночас кооперативний сегмент, здатний знизити транзакційні витрати дрібних виробників і полегшити доступ до ринків ЄС, демонструє повільну інституціоналізацію та дефіцит управлінських компетенцій [3, р. 71–73; 4].

Воєнні ризики та перебудова торговельних маршрутів ускладнили інтеграцію в європейські ринки, посиливши волатильність доходів агровиробників і потребу в інструментах управління ризиками. Це актуалізує структурну перебудову у напрямі диверсифікації культур, розвитку контрактного землеробства та включення у транснаціональні агропродовольчі ланцюги ЄС. Без посилення інституційної спроможності та доступу до фінансування ефекти інтеграції залишатимуться фрагментарними.

Отже, проблематика даного дослідження полягає у формуванні узгоджених механізмів, що синхронізують регуляторні зміни з розвитком переробки, кооперації та кластерів, знижують інституційні бар'єри для малих і середніх виробників та забезпечують їх стале включення до європейських ланцюгів доданої вартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У національних дослідженнях домінує інтерпретація євроінтеграції як каталізатора інституційних змін в аграрному секторі з фокусом на виконанні зобов'язань у сфері стандартів якості та безпечності продукції. Так, В. Галан та А. Самойлова окреслюють спектр регуляторних викликів для виробників, пов'язаних із запровадженням європейських вимог до сертифікації та простежуваності, вказуючи на нерівні стартові умови для малих і середніх господарств [1]. У свою чергу, В. Томчук та І. Капула пов'язують проблеми адаптації аграрного сектору з інституційною інерцією та обмеженим доступом до фінансових ресурсів, що стримує технологічне оновлення виробництва [5]. Необхідно відзначити, що у цій роботі не розкрито механізмів, через які фінансові обмеження трансформують просторову структуру аграрного виробництва.

Питання структурних змін у розрізі економічного розвитку агросектору деталізують К. Петренко та Л. Золотоверх, які показують зсуви у бік укрупнення виробництва та експортної спеціалізації під впливом інтеграції з ЄС [6]. Автори переконливо фіксують тенденції концентрації, однак недостатньо уваги приділяють соціальним наслідкам для сільських територій та ролі кооперації як компенсаторного механізму. К. Волощук, В. Волощук та О. Ілаш акцентують на необхідності розвитку переробки й інфраструктури для зменшення сировинної залежності експорту [7]. Теоретичні засади аграрної інтеграції систематизує Н. Кривенко, окреслюючи взаємозв'язок між інституційною гармонізацією та структурними змінами у виробництві [8].

Серед міжнародних досліджень слід виокремити роботу О. Шубравської та співавторів, які аналізують можливості та обмеження розвитку українського сільського господарства в контексті розширення ЄС, зокрема конкуренцію за квоти та вимоги до екологізації виробництва [9]. А. Соловійова та А. Фомін розглядають інтеграцію України до ЄС у ширшому геоекономічному контексті, фіксуючи вплив безпечових ризиків на торговельні режими [10]. Цей підхід важливий для розуміння зовнішніх обмежень, але не деталізує галузеві структурні зрушення в агросекторі. Також у міжнародному вимірі вагомим є дослідження О. Шниркова та О. Чугаєва, які аналізують економічну інтеграцію України з ЄС у контексті російсько-української війни, акцентуючи на трансформації торговельних режимів, логістичних ланцюгів і зростанні ролі європейського ринку як компенсатора втрат на східному напрямку [11]. Автори показують, що в умовах воєнних обмежень інтеграція до внутрішнього ринку ЄС набула рис вимушеної адаптації, де інституційні вигоди від поглиблення зони вільної торгівлі поєднуються з високими транзакційними витратами та ризиками для експортерів

Отже, попри широту наявних підходів, у літературі зберігаються «білі плями» щодо узгодження регуляторної адаптації з розвитком переробки, кооперації та кластерів, а також щодо емпіричної оцінки перерозподілу доданої вартості між учасниками агропродовольчих ланцюгів у процесі економічної інтеграції з ЄС.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування напрямів трансформації структури аграрного сектору України в умовах економічної інтеграції з Європейським Союзом з урахуванням регуляторних змін, структурних зрушень у ланцюгах створення вартості та обмежень воєнного періоду. Для досягнення мети визначено наступні завдання дослідження:

- дослідити вплив адаптації регуляторного середовища до вимог ЄС на співвідношення між виробництвом, переробкою та збутом у структурі аграрного сектору;
- проаналізувати зміни агропродовольчих ланцюгів у процесі інтеграції України до ринків ЄС з урахуванням фінансових, інфраструктурних і безпекових обмежень;
- сформулювати рекомендації щодо посилення ролі переробки, кооперації та кластерів у зростанні внутрішньої доданої вартості та підвищенні стійкості аграрного сектору в умовах міжнародної економічної інтеграції.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні наявний асиметричний вплив гармонізації вимог ЄС на різні сегменти аграрного сектору. За умов війни та логістичних збоїв роль аграрного сектору України у структурі економіки зменшується: його частка у ВВП знизилася з 8,8% у 2013 році до 7,1% у 2024 році. Показник мав пік 12,1% у 2015 році та коротке відновлення до 10,9% у 2021 році, яке виявилось нестійким [12]. Регуляторні вимоги до простежуваності та безпечності харчових продуктів підвищують бар'єри входу для малих виробників, водночас стимулюють укрупнення виробництва та вертикальну інтеграцію у великих компаніях.

Зафіксовано зростання ролі контрактних моделей збуту як інструменту доступу до експортних каналів, що концентрує переговорну силу у трейдерів і переробників [1, с. 109–111]. Кооперативні форми потенційно знижують транзакційні витрати дрібних господарств, однак їх інституційна спроможність лишається обмеженою, що стримує перехід від сировинних поставок до первинної переробки. Кластерні ініціативи

демонструють потенціал підвищення локальної переробки, проте масштабування обмежене доступом до інвестицій та стандартів комплаєнсу для ринків ЄС [4].

Для систематизації виявлених впливів регуляторної адаптації до вимог ЄС на внутрішню структуру аграрного сектору узагальнено ключові напрями змін у взаємодії між виробництвом, переробкою та збутом. Табл. 1 відображає, яким чином окремі регуляторні вимоги транслюються у структурні зрушення на різних етапах ланцюга створення вартості.

Наведені результати підтверджують, що регуляторна гармонізація з ЄС не є нейтральною щодо структури сектору, оскільки вона прискорює концентрацію та вертикальну інтеграцію, водночас обмежуючи участь дрібних виробників без додаткових інституційних компенсаторів.

Інтеграція до ринків ЄС змінила конфігурацію агропродовольчих ланцюгів у бік експортної спеціалізації з перевагою сировинних товарів, що зумовлено нерівним доступом до фінансування модернізації переробних потужностей. Додатковим індикатором структурної вразливості є динаміка 2025 року: за перше півріччя 2025 року частка сільського, лісового та рибного господарства у ВВП знизилася до 2,5% [12]. Обмежена пропускна спроможність логістичної інфраструктури та зростання транспортних витрат у воєнний період підвищили транзакційні витрати експорту, що посилює роль посередників і трейдерів у формуванні експортних потоків. Зафіксовано перерозподіл ризиків уздовж ланцюга створення вартості, коли виробники беруть на себе цінові коливання, тоді як логістичні оператори частково компенсують ризики через тарифні надбавки [11, р. 52–54]. Водночас екологічні вимоги та квотні режими ЄС стимулюють окремі нішеві сегменти з вищою маржинальністю, проте доступ до них мають переважно капіталомісткі виробники.

Вплив воєнних шоків проявляється у різкій волатильності виробництва: індекс сільськогосподарської продукції коливався від 116,4% у 2021 році до 74,7% у 2022 році, а за дев'ять місяців 2025 року відновився лише до 86% [12]. Структурна залежність від рослинництва підсилює ризики: індекс продукції рослинництва знизився з 122,3% у 2021 році до 71,8% у 2022 році [12]. Натомість тваринництво зберігало відносну стабільність у межах 95–103%, а у 2025 році становило 95,6%.

З метою фіксації змін у конфігурації агропродовольчих ланцюгів в умовах інтеграції України до ринків ЄС, у табл. 2 узагальнено ключові зрушення за основними елементами ланцюга з урахуванням фінансових, інфраструктурних і безпекових обмежень воєнного періоду.

Для посилення ролі переробки, кооперації та кластерів доцільно застосувати пакет взаємопов'язаних інструментів, орієнтованих на зростання внутрішньої доданої

Таблиця 1

Регуляторні вимоги ЄС та структурні зрушення в аграрному секторі України

Напрямок регуляторної адаптації	Сегмент виробництва	Сегмент переробки	Канали збуту	Структурний ефект
Простежуваність та сертифікація	Зростання витрат комплаєнсу для МСП	Переваги для інтегрованих переробників	Контрактні моделі	Концентрація та вертикальна інтеграція
Вимоги безпечності харчових продуктів	Бар'єри входу для дрібних виробників	Стимул модернізації потужностей	Експортні канали ЄС	Зсув до укрупнення
Інституційна підтримка кооперації	Обмежений ефект без фінансування	Локальна первинна переробка	Короткі ланцюги	Часткова інклюзія малих та середніх підприємств (МСП)

Джерело: узагальнено автором на основі даних [1, с. 109–111; 2, с. 233; 3, р. 72–73; 4]

Таблиця 2

**Структурні зміни агропродовольчих ланцюгів
у контексті інтеграції до ринків ЄС**

Елемент ланцюга	Зміни в умовах інтеграції з ЄС	Фактори впливу	Структурний наслідок
Виробництво	Орієнтація на експортні культури	Фінансові обмеження модернізації	Сировинна спеціалізація
Переробка	Повільне оновлення потужностей	Дефіцит інвестицій	Низька частка доданої вартості
Логістика	Зростання тарифів і затримки	Інфраструктурні вузькі місця	Підвищення ролі трейдерів
Доступ до нішевих ринків	Обмежений для МСП	Екологічні стандарти та квоти	Селективна інтеграція

Джерело: узагальнено автором на основі даних [6, с. 41–42; 9, р. 4–5; 10, р. 61–62; 11, р. 52–54; 12]

вартості. Порівняльний досвід країн Центрально-Східної Європи показує, що після вступу до ЄС частка агросектору у ВВП знижується на тлі модернізації: у Польщі вона становила 2,4–3,3%, в Угорщині – 2,4–4,4%, у Словаччині – 1,5–2,6% [12]. На цьому тлі рівень «аграризації» України у 2013–2021 роках був у 3–5 разів вищим [12], що підсилює аргумент на користь переходу до моделі, заснованої на доданій вартості.

Тому, перший блок рекомендацій стосується переробки: пріоритет слід надати модернізації переробних потужностей у форматі локальних виробничо-збутових вузлів. Саме така організація знижує витрати комплаєнсу та полегшує вихід на ринки ЄС.

Другий блок рекомендацій спрямований на кооперацію як інструмент включення МСП у ланцюги вартості. Інституційне посилення кооперативів має бути прив'язане до фінансових продуктів, які покривають сертифікацію та первинну переробку. Це зменшує транзакційні витрати та підвищує переговорну позицію виробників.

Третій блок рекомендацій стосується кластерів як механізму концентрації компетенцій і масштабування переробки. Кластери доцільно формувати навколо інфраструктури зберігання, логістики та контролю якості. Вони прискорюють трансфер технологій і підвищують частку внутрішньої доданої вартості в експорті. Особливо варто врегулювати контрактні моделі у збуті. Доцільно закріпити мінімальні правила розподілу ризиків між виробниками та трейдерами. Це знижує волатильність доходів у період безпекових шоків.

Для узагальнення інструментів, спрямованих на посилення ролі переробки, кооперації та кластерів у зростанні внутрішньої доданої вартості аграрного сектору України в умовах економічної інтеграції з ЄС, у табл. 3 відображено сформовані напрями інституційного та інвестиційного впливу з урахуванням обмежень воєнного періоду та вимог доступу до ринків ЄС.

Систематизація інструментів засвідчує, що зростання внутрішньої доданої вартості можливе лише за умови поєднання інвестицій у переробку з інституційним посиленням кооперації та кластерів, оскільки ізольоване впровадження окремих заходів не долає структурної сировинної спеціалізації аграрного експорту України.

Висновки. Євроінтеграційна траєкторія України в умовах війни поєднала регуляторні зрушення з різноспрямованими структурними ефектами в аграрному секторі. Поглиблення доступу до ринків ЄС відбувається на тлі логістичних розривів, інвестиційних обмежень і зростання комплаєнс-витрат для малих виробників, що посилює асиметрію між сегментами виробництва, переробки та збуту й загострює потребу в узгоджених інституційних рішеннях.

Досліджено вплив адаптації регуляторного середовища до вимог ЄС на внутрішню структуру сектору, що проявляється у прискоренні концентрації та вертикальної

Таблиця 3

**Інструменти посилення ролі переробки, кооперації та кластерів
у зростанні внутрішньої доданої вартості аграрного сектору України
в умовах інтеграції з ЄС**

Напря́м	Цільовий сегмент	Інституційний механі́зм	Очікуваний структурний результат
Модернізація переробних потужностей	Регіональні переробні підприємства	Консолідація інвестицій у межах виробничо-збутових вузлів	Зростання частки внутрішньої переробки в експорті
Інституційне посилення кооперації	Малі та середні підприємства (МСП)	Доступ до фінансових інструментів для сертифікації та первинної переробки	Зниження транзакційних витрат і підвищення включеності МСП
Кластерний розвиток	Агропродовольчі регіони	Формування кластерів навколо логістики та контролю якості	Концентрація компетенцій і масштабування доданої вартості
Стандартизація контрактних моделей	Виробники та трейдери	Закріплення мінімальних правил розподілу ризиків	Стабілізація доходів і зниження волатильності

Джерело: власна розробка автора

інтеграції за недостатнього розвитку локальної переробки та кооперативних форм. Проаналізовано зміни агропродовольчих ланцюгів у напрямі експортної спеціалізації з перевагою сировинних потоків за умов дефіциту інвестицій у переробні потужності та обмеженої пропускної спроможності логістики, що зумовлює перерозподіл ризиків на користь посередницьких ланок. Сформовані рекомендації щодо інституційного посилення кооперації, кластеризації та модернізації переробки як взаємопов'язаних інструментів нарощування внутрішньої доданої вартості та зниження волатильності доходів виробників у воєнних умовах.

Отримані результати можуть бути використані органами державної влади під час налаштування інструментів підтримки виробників і переробників, розроблення програм розвитку кластерів і кооперації, а також під час проєктування фінансових продуктів для зниження комплаєнс-витрат виходу на ринки ЄС. Вони релевантні для регіональних стратегій відновлення, рішень щодо локалізації переробних вузлів і формування контрактних моделей збуту, що зменшують ризики для дрібних виробників.

Наукова новизна полягає в інтеграції інституційного аналізу регуляторної адаптації з емпіричним розглядом структурних зрушень уздовж агропродовольчих ланцюгів у контексті воєнних обмежень, що дозволяє пояснити механізми перерозподілу доданої вартості між виробниками, переробниками та логістичними операторами. Практична цінність полягає в прикладних орієнтирах для синхронізації політик підтримки з інвестиціями в переробку, кооперацію та кластерний розвиток без дублювання інструментів і з урахуванням регіональної специфіки.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на кількісну оцінку ефектів кластеризації для продуктивності переробки, вимірювання перерозподілу маржі вздовж ланцюгів створення вартості, а також на моделювання сценаріїв інтеграції з урахуванням відновлення логістичної інфраструктури та еволюції екологічних вимог ЄС.

Список використаних джерел:

1. Галан В., Самойлова А. Євроінтеграція аграрного сектору України: виклики та перспективи виконання зобов'язань. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. Вип. 89 (4). С. 107–113. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.4.16>

2. Палій М., Канцедал Н. Інституційна та економічна готовність аграрного сектору України до інтеграції в Європейський Союз: сучасний стан і стратегічні перспективи. *Економічний простір*. 2025. № 202. С. 230–236. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.202.230-236>
3. Malik M., Kravchenko S., Shpykuliak O., Lupenko A., Sakovska O. Status and development prospects of agricultural cooperatives in the context of European integration processes. *Ekonomika APK*. 2024. Vol. 31. № 6. P. 69–79. URL: [https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/%E2%80%9CEkonomika%20APK%E2%80%9D,%20Vol.%2031\(No.%206\),%202024-69-79.pdf](https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/%E2%80%9CEkonomika%20APK%E2%80%9D,%20Vol.%2031(No.%206),%202024-69-79.pdf) (дата звернення: 17.02.2026).
4. Sitnicki M., Kurinskyi D., Pimenowa O., Wasilewski M., Wasilewska N. Strategic formation of agricultural market clusters in Ukraine: Emerging as a global player. *Sustainability*. 2024. Vol. 16. № 21. Art. 9430. DOI: <https://doi.org/10.3390/su16219430>
5. Томчук В., Капула І. Проблеми розвитку аграрного сектору економіки України на шляху до євроінтеграції. *Економічний аналіз*. 2023. Т. 33. № 3. С. 171–177. DOI: <https://doi.org/10.35774/есона2023.03.171>
6. Петренко К., Золотоверх Л. Трансформація економічного розвитку агросектору України в умовах інтеграції до ЄС. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2024. № 28. С. 38–45. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.28.2024.302777>
7. Волощук К., Волощук В., Ілаш О. Розвиток аграрного сектора економіки України в умовах євроінтеграції. *Інноваційна економіка*. 2025. № 3. С. 22–32. URL: <https://inneco.org/index.php/inneco/en/article/view/1578/1739> (дата звернення: 17.02.2026).
8. Kryvenko N. Agrarian integration: Theoretical foundations. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*. 2024. Vol. 28. № 1. P. 40–51. DOI: <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/1.2024.40>
9. Shubravskaya O., Prokopenko K., Krupin V., Wojciechowska A. Challenges and opportunities for the development of Ukrainian agriculture in the context of EU enlargement. *Studies in Agricultural Economics*. 2024. Iss. 2. P. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.7896/j.2833>
10. Soloviova A., Fomin A. Ukraine and the EU: Prospects and Challenges on the Road to Integration. *Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2025. № 9. P. 58–68. DOI: <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2025.09.058>
11. Shnyrkov O., Chugaiev O. Economic integration of Ukraine: context of the Russian-Ukrainian war. *Journal of European Economy*. 2023. Vol. 22. № 1. P. 48–69. URL: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/c82babd3-f9e9-4032-a4f7-51de532861bb/content> (дата звернення: 17.02.2026).
12. Гбур З. Аграрний сектор України на шляху до ЄС: досвід Центрально-Східної Європи та виклики війни. Український інститут майбутнього. 2025. URL: <https://uifuture.org/reports/agrar-nyu-sektor-ukrayiny/> (дата звернення: 17.02.2026).

References:

1. Halan, V., & SamoiloVA, A. (2025). Yevrointehratsiia ahrahnoho sektora Ukrainy: vyklyky ta perspektyvy vykonannya zobov'iazan [European integration of the agricultural sector of Ukraine: Challenges and prospects for fulfilling obligations]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, no. 89(4), pp. 107–113. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.4.16>
2. Paliy, M., & Kantsedal, N. (2025). Instytutsiina ta ekonomichna hotovnist ahrahnoho sektoru Ukrainy do intehratsii v Yevropeyskyi Soiuz: suchasnyi stan i stratehichni perspektyvy [Institutional and economic readiness of the agricultural sector of Ukraine for integration into the European Union: Current state and strategic prospects]. *Economic Space*, no. 202, pp. 230–236. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.202.230-236>
3. Malik, M., Kravchenko, S., Shpykuliak, O., Lupenko, A., & Sakovska, O. (2024). Status and development prospects of agricultural cooperatives in the context of European integration processes. *Ekonomika APK*, no. 31(6), pp. 69–79. Available at: [https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/%E2%80%9CEkonomika%20APK%E2%80%9D,%20Vol.%2031\(No.%206\),%202024-69-79.pdf](https://eapk.com.ua/web/uploads/pdf/%E2%80%9CEkonomika%20APK%E2%80%9D,%20Vol.%2031(No.%206),%202024-69-79.pdf) (accessed 17.02.2026).
4. Sitnicki, M., Kurinskyi, D., Pimenowa, O., Wasilewski, M., & Wasilewska, N. (2024). Strategic formation of agricultural market clusters in Ukraine: Emerging as a global player. *Sustainability*, no. 16(21), Article 9430. DOI: <https://doi.org/10.3390/su16219430>
5. Tomchuk, V., & Kapula, I. (2023). Problemy rozvytku ahrahnoho sektoru ekonomiky Ukrainy na shliakhu do yevrointehratsii [Problems of development of the agricultural sector of

Ukraine's economy on the path to European integration]. *Economic Analysis*, no. 33(3), pp. 171–177. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.03.171>

6. Petrenko, K., & Zolotoverkh, L. (2024). Transformatsiia ekonomichnoho rozvytku ahrosektoru Ukrainy v umovakh intehtratsii do YeS [Transformation of economic development of the agricultural sector of Ukraine under conditions of integration into the EU]. *Economic Bulletin of NTUU "Kyiv Polytechnic Institute"*, no. 28, pp. 38–45. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.28.2024.302777>

7. Voloshchuk, K., Voloshchuk, V., & Ilash, O. (2025). Rozvytok ahrarynoho sektora ekonomiky Ukrainy v umovakh yevrointehtratsii [Development of the agricultural sector of Ukraine's economy in the context of European integration]. *Innovative Economy*, no. 3, pp. 22–32. Available at: <https://inneco.org/index.php/innecoen/article/view/1578/1739> (accessed 17.02.2026).

8. Kryvenko, N. (2024). Agrarian integration: Theoretical foundations. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, no. 28(1), pp. 40–51. DOI: <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/1.2024.40>

9. Shubravska, O., Prokopenko, K., Krupin, V., & Wojciechowska, A. (2024). Challenges and opportunities for the development of Ukrainian agriculture in the context of EU enlargement. *Studies in Agricultural Economics*, no. 2, pp. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.7896/j.2833>

10. Soloviova, A., & Fomin, A. (2025). Ukraine and the EU: Prospects and challenges on the road to integration. *Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI*, no. 9, pp. 58–68. DOI: <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2025.09.058>

11. Shnyrkov, O., & Chugaiev, O. (2023). Economic integration of Ukraine: Context of the Russian-Ukrainian war. *Journal of European Economy*, no. 22(1), pp. 48–69. Available at: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/c82babd3-f9e9-4032-a4f7-51de532861bb/content> (accessed 17.02.2026).

12. Hbur, Z. (2025). Ahraryni sektor Ukrainy na shliakhu do YeS: dosvid Tsentralno-Skhidnoi Yevropy ta vyklyky viiny [Agricultural sector of Ukraine on the path to the EU: Experience of Central and Eastern Europe and challenges of war]. *Ukrainian Institute for the Future*. Available at: <https://uifuture.org/reports/agrarnyy-sektor-ukrayiny/> (accessed 17.02.2026).

Дата надходження статті: 11.03.2026

Дата прийняття статті: 03.04.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026